No. 1674 Zaterdag 29 Januari 1916. 33ste Jaargang

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire, Aruba en de Bovenwindsche eilanden per drie maanden fl. 2.— met vooruitbetaling.

BUREAU VAN DIT BLAD
Waterkant No 4, Overzijde.
DRUKKER. B. L. BOGAERS.

Voor het Buitenland per jaar fl. 10.—
Afzonderlijke nummers fl. 0.15.
Prijs der Advertentiën van 1—7 regels f. 0.50; voor elken regel meer 7½ cts.

Curaçao's Eeuwfeest 1816 — 4 Maart — 1916.

I.

„Curaçao en Holland zijn één."

Die eenheid, of liever die band met het Moederland dagteekent reeds van het jaar 1634 toen deze eilanden op Spanje werden veroverd.

Toch is die eenheid voor een korten tijd verbroken geweest. Dat was van 1807 tot 1816, toen Curaçao onder Engelsch bestuur stond. Van dien terugkeer onder Holland's bewind herdenkt Curaçao den 4den Maart a.s. het eerste eeuwfeest.

Eigenlijk is ons eeuwfeest een aanhangsel of aanvulling van het gedenkfeest van Nederland's onafhankelijkheid, in 1913 alom in het Moederland op grootsche wijze gevierd. Als Nederlandsche Kolonie, medelevend met het lief en leed van het Moederland, vonden toen de echo's dier feestvreugde wel is waar ook hier weerklank. Doch ons eiland zelf herdacht toen nog niet het eeuwfeest zijner bevrijding van vreemde overheersching. Wij eilandenbewoners herdenken dit heugelijk feit eerst den 4den Maart a.s.

***

Twee locale bladen, het *Boletin Comercial* en *El Imparcial* zijn reeds vóórgegaan de aandacht onzer bevolking op dezen gedenkdag te vestigen. Ook de *Amigoe di Curaçao* rekent het zich als een plicht, als een eereschuld tegenover het Moederland, de historische bijzonderheden, die aan dit eeuwfeest zijn vastgeknoopt, eenigszins uitvoerig in herinnering te brengen.

Toch wenschen wij daarbij uitdrukkelijk eenig voorbehoud te maken.

Van meet af sluiten wij elke bedoeling uit, om door deze bladzijden ons volk tot een feeststemming te willen opvoeren, of op de een of andere wijze een aanmoediging te leveren tot organisatie van openbare feestelijkheden.

Waren de tijdsomstandigheden anders, dan zouden wij het als een eer beschouwen, om het initiatief te nemen voor een luisterrijke feestviering. Doch zoo lang de geweldige oorlogsbrand in Europa aanhoudt, en ook het gevaar van ons Moederland niet met volkomen zekerheid is afgewend, past het niet in openbaar feestvertoon ons hart lucht te geven. Bovendien zou zulk een feestviering onmogelijk zonder groote financiëele kosten tot stand kunnen komen, iets waartoe het Koloniaal bestuur onder de tegenwoordige omstandigheden de verantwoording niet op zich kan nemen.

Het koninklijk voorbeeld onzer Landsvorstinne wijst ons hier den eenigen weg. Dat nobel voorbeeld wenschen wij bij de herdenking van ons eeuwfeest na te volgen.

* * *

In 1795 vielen de Vereenigde Nederlanden den Franschen in handen, vormden van toen af de Bataafsche Republiek en werden later onder Napoleon als een deel bij het Fransche keizerrijk ingelijfd. Hieraan kwam in 1813 na den Volkerenslag bij Leipzig en de verjaging der Fransche troepen een einde. Dit feit dus, dat Nederland, bevrijd van de Fransche overheersching, zijn onafhankelijkheid herwon en weder terugkwam onder het bestuur der vorsten van Oranje, werd in 1913 door Nederland herdacht.

Voor onze Kolonie was de loop der gebeurtenissen, die zich in datzelfde tijdsgewricht hier afspeelden, een geheel andere.

Bij de oprichting der Bataafsche Republiek in 1795 gingen onze eilanden rechtens mede in Fransch bezit over, doch werden niet direct van uit Parijs bestuurd, doch door den *„Raad der Koloniën"* in den Haag. Deze Raad, ingesteld in 1792, werd bij resolutie der Staten Generaal van 9 October 1795 opgeheven, terwijl met het toezicht over *al* de Koloniën, dus ook der West-Indische eilanden, belast werd een *„Comité tot de zaken van Koloniën en Bezittingen op de kust van Guinéa en in America."*

Het is hier de plaats niet, om opnieuw de tallooze pogingen, plannen en intrigues in herinnering te brengen door de Fransche Agenten van Guadeloupe en Santo Domingo aangewend, om ons eiland onder het Uitvoerend Bewind dier eilanden te brengen. (Men zie hierover J. H. J. HAMELBERG. *Een veelbewogen Tijdvak* in het Ie Jaarverslag van het Geschied-, Taal-, Land- en Volkenkundig Genootschap te Curaçao 1897). Het zij voldoende hier de volle aandacht, er op te vestigen, dat die pogingen juist de tegenovergestelde uitwerking hadden.

Aan de hopelooze verwarring, die hier heerschte, kwam den 11 Sept 1800 een einde, toen WATKINS, de commandant van het Engelsch fregat *Nereide* ons eiland voor Engeland opeischte en in bezit nam en de Franschen van hier verdreef. Dit Engelsch tusschenbestuur duurde slechts tot den 27 Maart 1802, toen onze Kolonie bij den vrede van Amiens weer onder de Bataafsche Republiek terugkwam en het jaar daarna op den 13 Januari officiëel werd overgedragen aan C. H. BUSCHMAN, kapitein ter zee en commandant van 's lands fregat van oorlog *Kenau Hasselaar*.

De volgende vier jaren waren zoo mogelijk nog rampspoediger voor Curaçao. [Zie hierover uitvoeriger P. A. EUWENS, O. P. *Curaçao in 1803 en 1804.*] Het waren dè jaren der invallen der Engelschen, die onder TUCKER, BLIGH en LORD MURRAY beurtelings maar tevergeefs hun geluk beproefden, totdat ten langen leste bij verraad en verrassing op Nieuwjaarsdag 1807 het eiland onder admiraal BRISBANE den Engelschen in handen viel.

(*Wordt vervolgd*).

HET VREDES-VRAAGSTUK.

Ten spijt van alle groote woorden, welke de oorlogvoerende partijen ook nog tegenover elkander laten klinken, wordt het telkens duidelijker, dat het vredes-vraagstuk toch steeds de regeeringen bezighoudt. Bij allen zal het verlangen naar het einde van den strijd niet even vurig zijn. Maar kan men zich één gouvernement voorstellen, dat niet met bezorgdheid zou denken aan de ontzettende offers, welke de oorlog eischt en die tot algeheele, wellicht onherstelbare uitputting zullen voeren, indien de moorddadige en vernielende worsteling nog geruimen tijd moet worden voortgezet?

Vrede wil men waarschijnlijk overal, maar de groote moeilijkheid is, een bevredigenden grondslag te vinden, waarop de onderhandelingen een aanvang kunnen nemen. En bovendien: wie zal het eerste woord spreken, wie den eersten stap doen wie het eerst om vrede vragen? Reeds de ruiterlijke bekentenis, dat men wel een eind gemaakt wil zien aan den oorlog, gold tot dusver als bewijs van zwakheid, werd door de tegenpartijen aangewend als een middel, om den moed te verhoogen bij de eigen strijders en bondgenooten.

Uit de dagen van het begin der vijandelijkheden, toen de gebeurtenissen elkander met verbijsterende snelheid opvolgden, herinneren wij ons een teekening, welke het oorlogsmonster afbeeldde als een losgebroken reusachtig dier, door een klein diplomaatje handenwringend aangestaard, met de wanhopige verzuchting: „hoe krijg ik hem weer in zijn hok?" Die teekening heeft nog altijd niets van haar actualiteit verloren Hoe zal men het monster weer in zijn hok krijgen en dit afsluiten en grendelen, op zóó stevige wijze, dat er voor het verscheurend dier van een nieuw uitbreken voorloopig geen sprake meer kan zijn? Nu de oorlog veel langer duurt, dan men aanvankelijk meende, is de beantwoording dezer vraag zelfs nog moeilijker geworden. Immers, de strijd heeft zich naar meer dan één zijde uitgebreid en nieuwe quaesties zijn daaruit ontstaan. Hoe zal het mogelijk wezen, voor die allen binnen niet te langen tijd een min of meer bevredigende oplossing te vinden? Alleen reeds het zoo gecompliceerde Oostersche vraagstuk stelt de hoogste eischen aan diplomaten en regeeringen en de regeling daarvan zou op een eventueele vredes-conferentie een groot deel der beraadslagingen in beslag nemen. En dan zijn daar: het Poolsche vraagstuk, de irredentistische eischen, welke Italië, mede door aandringen van Engeland, het zwaard tegen den bondgenoot Oostenrijk deden trekken, de quaestie van Elzas-Lotharingen, de positie van België, welke een zelfstandige en onafhankelijke behoort te blijven, en, last not least, het vraagstuk van de vrijheid ter zee, om van militairisme en marinisme, van pacifisme en ontwapening, van koloniaal bezit, tarieven quaestie, handels-tractaten, enz nog maar te zwijgen. Wanneer men dit alles overweegt en daarbij denkt aan de vreeselijke verbittering, die door den oorlog is gewekt, dan begrijpt men, hoe uiterst ingewikkeld en tevens hoe uiterst teer het vredes-vraagstuk geworden is en hoeveel er van de buitenstaanders wordt gevorderd, om met kans van welslagen hunne bemiddeling en medewerking te verleenen. Het juiste oogenblik moet daartoe worden afgewacht, gelijk de heer Cort van der Linden nog pas in de Kamer heeft uiteengezet, daar elke ontijdige bemoeiing het risico oplevert van meer kwaad dan goed te doen, meer argwaan te wekken, dan vertrouwen. Van onze regeering weten wij echter, dat zij doen zal, wat mogelijk is, om den vrede te bespoedigen, terwijl hare pogingen ongetwijfeld parallel zullen loopen met die van den Paus. Uit de toespraak van Z H. in het jongste Consistorie blijkt, hoezeer Benedictus XV voortdurend waakzaam blijft en niet ophoudt den weg aan te wijzen tot het beëindigen van den mensch-onteerenden krijg.

Of dan het psychologisch oogenblik, waarop de vredes-onderhandelingen een aanvang zullen nemen, nog verre is...? Wie zou daaromtrent zich aan een voorspelling durven wagen na de vele reeds ondervonden teleurstellingen? Maar het feit, dat in verschillende parlementen over den vrede gesproken is, en dat ook in Engeland, waar men wellicht het minst van toegeven wil weten, stemmen opgingen, om het einde van den strijd te bepleiten, kan misschien als een gunstig symptoom worden opgevat. En in de redevoeringen, welke de Duitsche Rijkskanselier verleden maand in den Rijksdag hield, valt de verklaring op, dat Duitschland bereid is vredesvoorstellen te bespreken, welke het door zijn tegenstanders worden gedaan. Dit is bij alle hoogheid van toon, welke ook in deze redevoering was te beluisteren, toch een eenigzins ander geluid, dan de heer Von Bethman Hollweg enkele maanden geleden deed hooren, toen hij over een versterking en uitbreiding van Duitschland sprak op een wijze, welke ook in neutrale landen onrust wekte. En ook liet hij thans doorschemeren, dat hoe eerder de onderhandelingen een aanvang zullen nemen, hoe minder eischend het door Duitschland in te nemen standpunt zal zijn.

Veel houvast heeft men aan dergelijke uitteraard vage en voor meer dan één uitlegging vatbare verklaringen nog niet. En niemand kan zeggen, of en in hoeverre zij het bespoedigen van den vrede ten gevolge zullen hebben. Ook hangt dit niet van slechts één partij af Maar het feit, dat een der partijen zich bij monde van haar eersten minister openlijk voor het herstel van den vrede uitspreekt, zegt toch zeker wel iets En zóó verdwaasd door de oorlogsfurie kan Europa niet zijn, of ten slotte moet ook in de meest strijdlustige milieus de waarheid doordringen van 's Pausen woord, dat bij een langer voortduren van het woeste krijgsbedrijf ons werelddeel onvermijdelijk zijn ondergang te gemoet gaat en zulks in steeds versnelden pas.

Centrum.

IN DE FRANSCHE LOOPGRAVEN.

Hebt U ooit van een tijdperk gehoord zoo ontstellend op den Chaos gelijkend als de verrukkelijke twintigste eeuw, waarin wij rondspringen. Uitgenomen dan 't gezegend plekje tusschen Schelde en Lauwerzee, staat soowat heel Europa en omstreken in lichte laaie, in bloed en vuur, en nog is het eind niet te zien...... Ook het godsdienstig reveil, dat den oorlog op den voet volgen en de beschaafde wereld van aanschijn veranderen zou; dat de menschen weer tot Christenmenschen, de natiën tot Christennatiën maken moest; het godsdienstig reveil, dat al zoo lang en train moet zijn...... geloove er aan wie wil, maar ik zie er nog niets van.

Weet U wat, als ik het zeggen mocht, was de oud-testamentische Jehovah mij oneindig liever, ik wil zeggen...... begrijpelijker. De Bonds-God van Israël die onmiddellijk met loon of straf kwam naar den eisch, die Zijn uitverkoren volk theocratisch wist te regeeren en daarmee op goede paden hield, daar had je om zoo te zeggen „een houvast" aan. Waar Hij tusschenbeide kwam, wist je waar je aan toe was. Zijn vaak harde, maar altijd indrukwekkende lessen van 't verleden waren zooveel waarschuwingen voor de toekomst.

Wat goddelijke ironie vlamt in Zijn woord, waarmede Hij onze totterdood beschaamde en uit hun lood geslagen stamouders het paradijs uitjaagt: *Ziet de mensch is geworden als een Onzer, kennende het goed en kwaad.*

Welke een spottend lachen van God, dat zich openbaart in Nabuchodonosor, den geweldige, den wereldbedwinger, grasetend met de runderen in het veld......

— Zeker, zeker, maar — ik vraag U is die vinger Gods alléén maar zichtbaar in het Oude Testament? Nooit gehoord van Nero, den grootmoordenaar der jonge Christenheid, een gemeenen slaaf biddend hem den strot af te steken? Van een half-god Arius, die zijn triumph op de ellendigste en belachelijkste wijze moest onderbreken? Nooit Lactantius *De morte persecutorum* gelezen, die onsterfelijke portrettengalerij der eerste kerkvervolgers, met voor elk de schrikkelijkste dood op hun heldenfelten volgend, even onfeilbaar als een repeteerende breuk?

—Jawel, maar dat alles is zoo lang geleden, ik spreek nu van den tijd waarin we leven. En dan zult u moeten toestemmen, de wegen Gods die wij beloopen, meer dan ooit onnaspeurlijk en ondoorgrondelijk zijn; dat Gods hand, ook al is Zijn kracht onverzwakt, lang niet zoo zichtbaar meer in de lotsbestemming der menschen ingrijpt......

Neem bijvoorbeeld Frankrijk, het anti-clericale, onchristelijke Frankrijk, dat nu eens geniepig, dan weer uittartend, maar altijd als een echte kwajongen zich tegen Rome en de Kerk te weer stelt; neem het illustre driemanschap dat in de twintiger jaren daar de lakens heeft uitgedeeld: Combes, Waldeck-Rousseau en Viviani. Waren dat geen pur sang kerkvervolgers, Christushaters *par métier?* En nu, wat is er met hen? *Ils s' en sont aussi bien* zouden ze ons toegrinniken als ze ons hooren konden. Laat het zijn, dat Gods' molen langzaam maar fijn maalt, doch dan valt toch de klemtoon op „langzaam."

—Wel ja, neem Frankrijk eens, onderbrak ik mijn vriend — en zien we of het *Irridebit Deus* van den Psalmist geheel en al tot den onvolmaakt verleden tijd behoort?

Wat was en wat is er met Frankrijk?

Strijd tegen de religieuze congregaties stond als artikel 1 op het maçonniek program der laatste kwarteeuw. En onder onze oogen is dat treurig program naar de letter afgefilmd: De congregaties, zoo van mannen als vrouwen, zijn voor het meerendeel buiten de wet verklaard, geliquideerd, verbannen!

Waarin hadden zij gefraudeerd? Wat wierp men hen voor de voeten? Ik hoor de echo's der Parlementsdebatten nog naklinken!

„De religieuze orden moeten verdwijnen, werd hoofdzakelijk beweerd, wijl haar bestaan een provocatie inhoudt jegens de neigingen en instincten van den modernen mensch. De vrije mensch heeft het recht niet zijn vrijheid naast zich neer te leggen. En dat onderstaat hij door de religieuze geloften. Hoe dat zoo? Wel, hij verbindt zich daardoor tot een drietal dingen, wier praktijk op den duur een „onmogelijkheid" is: tot zuiverheid, armoede en gehoorzaamheid! Volkomen zuiverheid, volstrekte armoede, volmaakte gehoorzaamheid! Een mensch, zoo diep gezonken, dat hij zich daartoe leent, is maar een half-mensch, en halve menschen hooren niet in een cultuurstaat......dus zijn de congregaties afgeschaft."

Wat op die phrasen volgde, is bekend: weigering om de autorisatie-aanvraag ook maar te onderzoeken: sluiting van tallooze kloosters en tehuizen met behulp van den sterken arm, gedwongen terugkeer van broeders en zusters in het burgerlijke leven, of meedoogenlooze verbanning voor wie desniettemin in het eens gekozen leven wenschte te volharden.

Daarna een veiligheidsdienst met argusoogen en hondenneus en de kleingeestige vervolging van diegenen, die terecht of ten onrechte verdacht werden van pogingen om zulk een clandestiene congregatie weer op te richten.

***

Een dezer pogingen is niettemin aan het alziend oog van den minister-premier Viviani ontsnapt. Wel-is-waar viel de snoode opzet samen met de eerste periode van den wereld-oorlog, bijgevolg in een tijd, waarin het Fransche gouvernement de handen vol had, maar het blijft toch een feit, dat de wet ontdoken en weer een congregatie is opgericht; dat haar leden talrijk zijn als nooit tevoren, en dat het *Vita communis*, „het gemeenschappelijk leven" er nauwgezet beoefend wordt met de drie essentiëele vota van den kloosterstaat: *onthouding, armoede* en *gehoorzaamheid*.

En toch, wat ik nu vertel, hoeft geen geheim te blijven, mag desgewild van de daken verkondigd worden. De congregatie in quaestie, heeft niemendal te vreezen, loopt niet het minste gevaar, wordt vlak omgekeerd van staatswege officiëel gesteund, gesubsidiëerd en de hand boven het hoofd gehouden, de con-

gregatie zoowel als haar superieur-generaal.
En de naam van dien superieur?
—Zijn naam is...... generaal Joffre.

*
* *

Hebt U wel eens 'n kiekje van een loopgraven-sector gezien? Hij bestaat uit een reeks gelijkloopende gangen, onderling door dwarsgangen verbonden en het geheel gelijkt sprekend...... op een klooster. Een ondergrondsch klooster, maar toch een klooster.

Op een front van vijf à zeshonderd kilometers lengte, treft men een onafzienbare reeks van dusdanige onderaardsche kloosters aan, allen gebouwd naar eenzelfde eenvoudig model. In die kloosters huizen tienduizenden van menschen, zonder uitzondering het *Vita communis*, het gemeenschappelijk leven leidend, gekleed in stemmige en uniforme dracht, terend op één beurs, etend uit éénen pot en in alles één uiterlijke eenheid, een inwendige eenheid parend, welke steeds de kracht der congregaties vormde; eenheid van gedachte, van streving en doel.

Volgens inzicht en naar den wensch hunner overheid beoefenen die mannen daar de religieuze geloften van onthouding, van armoede en gehoorzaamheid.

Onthouding. Even streng als eertijds de clausuur in mannenkloosters verbiedt het legerbevel het verblijf van vrouwen binnen de loopgraven en wel op nagenoeg dezelfde motieven; dat haar aanwezigheid de discipline zou verslappen en vermindering van energie teweeg brengt.

Armoede. Met waarlijk stichtende, bijna vaderlijke zorg, verschaffen de economen dezer congregatie — intendanten genaamd — aan elk der leden de noodige kleeding en voeding.

Voldoende voedsel en bescheiden kleeding zooals kloosterlingen past, maar voor 't overige is *vrouw Armoede*, naar het woord van St. Franciscus, de eenige vrouw, die binnen de kloostermuur wordt toegelaten. Doch de armoede staat een vroolijken levensgang niet in den weg en met heilige onverschilligheid ziet hij die geld bezit, maar er niet van profiteeren kan, dit als iets overbodigs aan den man te brengen.

Gehoorzaamheid. Wat den Jezuïten uit den treure in de schoenen werd geschoven, was: hun gehoorzamen *perinde ac cadaver*,...... als een lijk. Dat was onzedelijk, onmenschelijk, onmogelijk! Evenwel is hier de plicht van onderwerping nog „onmogelijker", wordt niet gevraagd als lijken te gehoorzamen, maar te gehoorzamen tot men zelf...... lijk is. Toch zien we het hier gebeuren. De wil der nieuwe congregatie-leden berust volledig en absoluut in de hand des bevelvoerenden generaals.

*
* *

Wie zei ook weer, dat die goddelijke ironie, dat spottend lachen Gods tot den onvolmaakt verleden tijd der wereldgeschiedenis hoorde? Als het *irridebit Deus* hier geen duimdik opligt, rol dan de matten maar op. Frankrijk, in zijn waan tot de ontdekking gekomen, dat het voor een keurkorps van menschen „onmogelijk" was in gemeenschap van goederen te leven, „onmogelijk de drie geloften te onderhouden!" En nu neemt God de Fransche natie heel onzacht bij het oor, zet gansch het Fransche volk in een rijtje op de Noordergrens en brengt daar door een mobilisatie, gecontrasigneerd door het eigen anti-clericale gouvernement, op één slag teweeg, dat die millioenen aan het familieleven ontrukt en in de loopgraven worden ingeburgerd, om daar lange maanden in volmaakte communauteit te leven met verplichte onderhouding der drie gesmade geloften, onthouding, armoede en gehoorzaamheid, wier beleving door de eigen regeering als „onmogelijk en onmenschelijk" was gedoodverfd.

Zoodat — komt na den militairen oorlog de godsdienstoorlog weer in zwang, — ieder Franschman er eindelijk achter is gekomen, wat hij van 't kloosterleven en zijn onmogelijkheden dient te weten en uit eigen ervaring het raadsel op kan lossen met te zeggen:

„Onmogelijk is zulk een leven niet! Ge kunt dit veilig van mij aannemen....... *j'ai payé pour savoir!* Alleen, om 't vol te houden moet men een *ideaal* hebben. Voor mij was dit „Frankrijk", voor de religieuzen is het „God". En 't woord „onmogelijk" staat niet in de dictionnaire van wie er zulk een wachtwoord op na houden.

Maasbode. MAX.

Wat de oorlog verslindt.

Telkens weer moet het herhaald worden en telkens weer moet vooral in de strijdende landen bij monde en geschrifte duidelijk worden gemaakt, hoe ontzettend de offers zijn, welke de oorlog vordert en hoe verpletterend de lasten, die dag aan dag worden opgestapeld.

Offers in de eerste plaats van zoovele niet meer te herstellen menschenlevens, en lasten, welke een algeheele ontwrichting van het maatschappelijk bestaan dreigen te veroorzaken.

Heeft men wel eenig begrip ervan, hoeveel deze wereldbrand reeds heeft gekost?

Een Amerikaansch blad becijferde, dat de oorlogvoerende en neutrale Staten, sedert de oorlog uitbrak, al meer geld hebben moeten leenen, dan alle Europeesche oorlogen der laatste 125 jaren gezamenlijk kost ten.

In millioenen dollars uitgedrukt, komen volgens dit blad, de geleende sommen in volgorde aldus te staan: Duitschland 6415 Engeland 5739, Rusland 2591, Frankrijk 2078, Oostenrijk 1882 Italië 425, Turkije 250, Nederland 143, Canada 70, Rumenië 40, Britsch-Indië 15 enz. Dat is te zamen 19592 millioen dollar of bijna 50 *milliard* (vijftig duizend millioen) Nederlandsche guldens.

Ook een Engelsch orgaan, de *Economist*, doet op schelle, maar geenszins overdreven wijze uitkomen, hoe verslindend deze oorlog werkt, zoo dat hij met niets minder dan een algeheel bankroet van Europa dreigt

Wat Engeland betreft, daar stijgt nu *elke maand* de nationale schuld evenveel, als gedurende den *ganschen* Boeren-oorlog, welke een paar *jaren* aanhield, het geval was.

En het blad voegt hieraan toe: één maand eerder vrede en 400 millioen pond (4800 millioen gulden) kunnen beschikbaar blijven, om de verwoeste streken in Europa en Azië te herstellen.

Spreekt uit zulke cijfers — afgezien nog van al het andere, dat in dezen oorlog te gronde gaat — niet een dringende vermaning tot staatslieden en volken om zoo spoedig mogelijk aan den gruwel een einde te maken?

„Wij zien — zegt een ander Engelsch orgaan, de *Nation* — wijsheid noch vaderlandsliefde in den afkeer, welken een deel van onze bladen toont, om over vrede *zelfs* maar te spreken. Als men sommige protesten hoort, zou men denken, dat de oorlog de natuurlijke staat van den mensch is en niet de wanordelijke verstoring daarvan. De oorlog is een boef, zegt Coleridge; ieder soldaat aan het front kan dit bevestigen."

Natuurlijk gelden deze woorden van de *Nation* niet slechts voor Groot-Brittanië, maar voor *alle* landen.

Helaas de oorlogskolder is nog sterk.

Maar toch zijn er teekenen te bespeuren die hoop geven, dat het beter inzicht zich baanbreekt en door de nevelen van verdwazing verbittering en verwildering het menschelijk gevoel en het menschelijk verstand hun rechten herwinnen

De onzijdigheid van den H. Stoel.

Het Italiaansche blad *Vittoria* schreef over de neutraliteit van den H. Stoel:

Alle middelen werden beproefd om den Paus te overreden: lof en smaad, onderworpenheid en dreiging. Alles werd uitgedacht om den Paus uit zijn evenwicht te krijgen. Van alle zijden kwamen gezanten tot den Pauselijken troon, hetzij in diplomatenuniform of in talaren; allen moesten vol bewondering toegeven, in het Vaticaan een heerscher der gerechtigheid en des vredes te hebben gevonden. Het uitbreken van den oorlog had het gerechtshof van den vrede in Den Haag als het ware verwoest. Het eerste kanonschot gold niet alleen België en den Elzas, maar het veegde het internationale vredespaleis in Nederland van den aardbodem als het ware weg. Het eenige instituut, dat door zijn natuur, zijn zending en zijn onafhankelijkheid het recht en de gerechtigheid belangeloos vermag te behoeden, wijl het zijn wortels niet in deze aarde heeft, kan alleen de Katholieke Kerk zijn. Alle eenzijdige pogingen hebben op de vreedzame rots, die door de wijze waakzaamheid des Pausen wordt behoed, schipbreuk geleden.

Benedictus XV onderging geen zwakheid. Treurend over het lijden van het vaderland en vele andere volken, weet hij toch zijn menschelijk gevoel van den plicht zijner waardigheid te scheiden. Een schat, dien de diplomaten in het Vredespaleis niet zorgvuldig genoeg konden bewaren, namelijk de twee groote postulaten van het Christendom, het recht en de gerechtigheid, rusten veilig in zijn hoede.

Berichten uit de Kolonie.

Koningin des Vredes.

Krachtens Apostolische volmacht, door Z. H. den Paus verleend in de audiëntie van den 16 November 1915, is het den bisschoppen in hun diocees toegestaan, om zoolang deze oorlog duurt in de *Litanie van de H. Maagd Maria* achter de aanroeping:

Koningin van den H. Rozenkrans, bid voor ons, de volgende nieuwe aanroeping in te voegen: *Koningin des Vredes, bid voor ons.*

Gedecoreerd.

De Acta Apostolicae Sedis, het officiëele tijdschrift van het Vaticaan bericht in zijn nummer 18 van 30 November dat Z. H. Paus Benedictus XV bij *Breve Apostolico* aan den Heer V. MARQUEZ BASTILLOS, provisorisch President van Venezuela het *Grootkruis van de Orde van Pius IX* verleend heeft en aan Dr. PEDRO EMANUEL ARCAYA, minister van Binnenlandsche Zaken het *Grootkruis van de Orde van den H. Gregorius den Groote burgerklasse*, en aan GENERAAL IGNACIO ANDRADE, minister van Buitenlandsche Zaken, de *militaire* klasse van dezelfde orde

✠ De Eerw. Frater Constantius.

Op het onverwachts werden wij gisteren opgeschrikt door een telegrafisch bericht: het overlijden op Aruba van den Eerw. frater Constantius in den nog zoo jeugdigen leeftijd van ruim 25 jaar.

De Eerw. fr. M. Constantius, in de wereld J. J. Adams, werd geboren te Etten den 17 October 1890. Hij werd aangenomen in de Congregatie der Fraters van Tilburg den 20 October 1907, geprofest 16 April 1911 en kwam in datzelfde jaar den 27 Mei op Curaçao.

Hier was hij op de St. Vincentius- en St. Jozefschool werkzaam tot 1914 in welk jaar hij met 2 zijner confraters naar Aruba vertrok om aldaar zijn krachten te wijden aan het onderwijs der R. K. jeugd in de toen geopende jongensschool.

Een kortstondige ongesteldheid maakte gisteren te half vier een einde aan dit veelbelovend jeugdig leven Voor de nieuwe school op Aruba en voor de Congregatie der Eerw. Fraters is zijn onverwacht sterven een groot verlies.

Moge de goede God hem spoedig het loon geven voor zijn blijmoedig gebracht offer.

Hij ruste in vrede.

St. Jozefs-Gezellen-Vereeniging op Pietermaai.

Donderdagavond had op Pietermaai in het lokaal der St. Jozef-Gezellen-Vereeniging de jaarlijksche uitvoering plaats door de leden, onder leiding van den Eerw. Pater P. POIESZ. Dezen keer werd er een blijspel in drie bedrijven, getiteld: *Talento Forsá*, opgevoerd. Met zeer veel talent is er gespeeld, de rollen waren zeer goed verdeeld, ieder voor zich heeft zijn uiterste best gedaan om het overtalrijk publiek een genotvollen avond te bezorgen. Dien avond gold de voorstelling uitsluitend voor de leden, hun familie en eenige genoodigden. Zondag a. s. 30 Januari en Dinsdagavond 1 Februari gaat de uitvoering tegen entrée voor al wie komen wil, en naar wij hopen, voor een uitverkochte zaal. Bovendien doet men er een goed werk mee, door de kas der Vereeniging te steunen.

Dankbetuiging.

Ontvangen van den uitgever der *Curaçaosche Courant* de welbekende voor kantoren onmisbare, *Almanak, voor het schrikkeljaar 1916* met officiëele naamlijst van hoogere en mindere ambtenaren in onze kolonie.

— Ontvangen eenige reclame-brochuurtjes van de *Paige-Detroit-Motor-Car Co*, waarvan de Heer DAVID A. CORREA alhier uitsluitend agent voor deze kolonie is.

Een Oud-bekende.

Te 's-Gravenhage is overleden de heer J. Raapzaet G. de Veer, oud-administrateur van financiën en oud-lid van den Raad van Bestuur in deze kolonie. De overledene was oorspronkelijk uitgekomen als luitenant der artillerie en is naderhand overgegaan in koloniale dienst als ontvanger, maakte deel uit van talrijke commissies en bekleedde verschillende honorifieke betrekkingen. Zijn heengaan wordt hier door velen betreurd.

De overledene was Officier in de Orde van Oranje Nassau.

Cur. Ct.

Totale Zonsverduistering.

A.s. Donderdag den 3den Februari zal er een totale zonsverduistering plaats hebben, zichtbaar in Noord-Amerika, de West-Indische eilanden, en het Noord-Westelijk gedeelte van Zuid-Amerika.

Volgens de berekeningen, ons welwillend verstrekt, begint voor Curaçao de verduistering des morgens omtrent 9,50 uur en eindigt ongeveer ten 12,45 uur 's namiddags. Curaçao ligt NIET in de baan, waar de verduistering *totaal* zal zijn. Toch zal hier ter plaatse minstens 1½ deel der middellijn van de zon door de donkere maanschijf bedekt worden.

In ieder geval zal het tegen 12 uur wel aanmerkelijk donkerder worden. Mocht het noodig zijn, dan zal onze electrische centrale wel bijspringen en stroom leveren, zoodat de gewone huiselijke of kantoorbezigheden hun gewonen gang kunnen gaan Wie goed van het bijzondere schouwspel genieten en de zon rustig observeeren wil, zonder gevaar te loopen zijn oogen te bederven, raden wij aan, zich van een donker gekleurd of boven een lamp berookt glas te bedienen. Ook kan men zeer goed door een speldeprik in een dun karton of briefkaart de zon beschouwen, zonder van het scherpe licht hinder te hebben.

Katholiek Nederland.

Op het einde van October van het afgeloopen jaar richtten de 5 bisschoppen van Nederland een bede tot de Katholieken om een aalmoes voor den Paus.

Door honderden wordt er jaarlijks een beroep gedaan op de hulp en ondersteuning van den Plaatsbekleeder van Christus op aarde, duizenden en nogmaals duizenden guldens worden jaarlijks door den Paus besteed aan liefdadige doeleinden. Hij, die geen civiele lijst heeft gelijk andere vorsten, geeft telken jare méér uit aan gaven en giften dan welke koning of keizer van Europa ook. Doch opdat de Paus bij machte zij die weldaden uit te deelen, draagt elke Katholieke vrijwillig zijn offertje bij, geeft hij naar vermogen aan het geestelijk Opperhoofd Zijner Kerk. Nu echter de geweldige oorlog, bijna alle landen van Europa in vlammen zet en overal ruïnen en armoede om zich heen zaait, zijn millioenen Katholieken niet in staat zelfs de geringste liefdegave voor den Vader der Christenheid af te zonderen, terwijl juist in dezen tijd het medelijdend hart van den Paus nog méér dan anders getrokken wordt, om zijn zwaar beproefde kinderen bij te staan.

Dat was de reden van dezen bijzonderen oproep der bisschoppen tot de Katholieken van Nederland. Op waarlijk grootsche wijze hebben de Katholieken van het Moederland aan dien oproep beantwoord.

Zij hebben getoond kinderen te zijn van het heldengeslacht van 1868, dat zijn zonen afstond, om te gaan strijden in het Zouaven-leger van Pius IX, om den wettigen erfgrond van St. Petrus te verdedigen.

„Het vorig geslacht gaf aan den Paus zijn bloed, het tegenwoordige geeft zijn goed." Nederland heeft zijn gaven gebracht, meer nog misschien als bewijzen van liefde en trouw aan den Plaatsbekleeder van den Koning der Koningen, dan als verlichting in zijn stoffelijken nood.

Alle Katholieke bladen stelden zich beschikbaar om de giften hunner lezers in ontvangst te nemen Den 8sten December werden deze lijsten gesloten. In 8 weken tijds is de reuzensom van meer dan **driemaal honderd duizend gulden** bijeen gebracht. In de verschillende bisdommen was de opbrengst als volgt:

Voor 't aartsbisdom Utrecht	f 70,000
Voor 't bisdom Haarlem	„ 93,000
Voor 't bisdom 's-Bosch	„ 53,000
Voor 't bisdom Roermond	„ 45,000
Voor 't bisdom Breda	„ 40,000
Voor het geheele land	f 301.000,

De aanplantingen op Groot Kwartier.

Vriendelijk daartoe in de gelegenheid gesteld door onzen Landbouwkundige den WelEd. Heer G. B. Dussel hebben wij deze week een bezoek gebracht aan het Gouvernements-Landbouw-proefstation op Groot-Kwartier. Zooals men weet is deze oude plantage door het Gouvernement aangekocht en een gedeelte daarvan voor proefstation ingericht, een ander deel in kleine stukken van een en twee Hectaren verkaveld en aan kleine landbouwers ter beplanting in huur gegeven. Het doel van ons bezoek was op de eerste plaats de proef-plantingen van den landbouwkundige en tevens de resultaten van het *dry-farming-systeem* in oogenschouw te nemen. Wat de toepassing van het *droogbouwstelsel* (dry-farming-systeem) op Groot-Kwartier betreft, lijkt het ons voorbarig *reeds nu* een definitief oordeel hetzij *pro* of *contra* daar over te vellen.

Het *dry-farming-systeem* bestaat in een diepe omploeging van den grond, waarna alleen nog de bovengrond door den *cultivator* los en fijn gemaakt maakt.

De *eerste* bewerking heeft ten doel, den grond los te maken, zoodat de lucht er diep in kan doordringen en al het regenwater in zich kan opnemen; de *tweede* bewerking dient om de verdamping en dus het uitdrogen van den ondergrond tegen te gaan. Men ziet dus, dat ook dit *droogbouwstelsel* wel degelijk regenval veronderstelt. Doch het voordeel van dit systeem zit hierin, dat bij dezelfde hoeveelheid regenwater grooteren oogst zal verkregen worden.

Nu is het bekend, dat in onze kolonie, behoudens enkele loffelijke uitzonderingen, bij het planten van mais van een eigenlijke grondbewerking geen sprake is. Er wordt met de shapi een klein kuiltje gemaakt, daar komen een paar maiskorrels in, en het gaatje wordt met den voet dichtgetrapt. Voilá tout. Daar de ondergrond steenhard en dikwijls zelfs de bovengrond ondoordringbaar is, stroomt bij zware stortbuien al het water langs de oppervlakte weg en waar het hier en daar in kuiltjes blijft staan, is het toch spoedig verdampt. Het water kan onmogelijk in den bodem dringen, de ondergrond blijft droog. Ook al zouden de wortels in den harden grond indringen, dan nog zouden ze geen voedsel en vochtigheid vinden. Blijft de regen dus eenige weken uit, dan moeten de jonge plantjes noodzakelijk verdorren en te gronde gaan.

In de eigenlijke regenmaanden van het afgeloopen jaar zijn er nergens op deze eilanden zware regens gevallen. Ook daar, waar het dry-farming-systeem is toegepast, is er dus geen water diep in den bodem kunnen indringen. Er is dus geen water in den bodem opgespaard, om bij eenigen tijd aanhoudende droogte aan de plant tot voedsel te dienen. Dat is de reden, waarom er dit jaar geen zuiver oordeel over de resultaten van dit systeem kan worden uitgesproken. Daarentegen hebben de veelvuldige kleine regenbuitjes in deze maand een zeer gunstigen invloed uitgeoefend, en veel gunstiger dan deze op niet bewerkten grond gehad heeft.

Alle aanplantingen op Groot-Kwartier maken dan ook een prachtigen indruk en loonen ruimschoots de moeite van een bezoek. Daarover vertellen we een volgenden keer.

Firma B. van der Tak & Co.

De groote sigarenfabriek van de ook in onze kolonie welbekende firma B. VAN DER TAK & Co. aan de Zwaanshals te Rotterdam is in den nacht van 21 December d. v. j. geheel door brand verwoest.

Het nieuwe gedeelte der fabriek ligt geheel tegen den grond, terwijl men de nog staande kale muren van het oude hoofdgebouw heeft moeten omverhalen, daar ze gevaar voor de omgeving opleverden.

De verbrande voorraad aan tabak, sigaren en hout is enorm groot. De geheele voorraad tabak ter waarde van circa 60,000 gld. en niet minder dan 3 millioen sigaren zijn verbrand.

De fabriek werkte met 120 man personeel, behalve het kantoorpersoneel, dat uit 14 personen bestond.

De geheele fabriek was op beurs polis verzekerd.

Regen.

Wij beleven dit jaar een zeldzaam mooie Januarimaand.

Na den ongunstigen regenval in de drie laatste maanden van het afgeloopen jaar en de treurige vooruitzichten van een bijna zeker mislukten oogst hebben de mooie regens van deze maand de hoop bij velen weer doen herleven. Zondag namiddag viel er een korte flinke bui. Daarna verdween de regen, het weer

veranderde. Het had allen schijn of weer een droogte-periode had ingezet.

Tot opeens gister n middag op het onverwachts een flinke stortbui kwam neergeplast. Den geheelen namiddag werden wij telkens met nieuwe buien verrast. Ook dezen morgen heeft het opnieuw zwaar geregend.

Het weer is kalm. De zee is effen en vlak. De wind is bijna geheel gaan liggen. Soms waait hij slapjes uit het Westen.

Officieele Berichten.

Aan den Heer H. Manuel belast met het geven van gymnastieklessen aan de Hendrik- en Wilhelminaschool is om gewichtige redenen een maand verlof verleend, en de Heer C. B. J. Wijtenburg is tijdelijk belast met het geven van die lessen.

Aan den ontvanger op St. Eustatius O. E. H. A. W. G. Brouwer is om gewichtige redenen zes weken verlof verleend.

Aan den Gezaghebber van Bonaire J. A. P. Thielen is om gewichtige redenen zes weken verlof verleend.

Aan den kommies 2de klasse der belastingen alhier E. Ch. N. Romijn is tot herstel van gezondheid acht dagen verlof verleend.

De Commandant der brigade marechaussée J. Appel op Curaçao is aangewezen als de ambtenaar, die bevoegd is om aan de van hier naar Colon vertrekkende passagiers eene verklaring af te geven, waaruit moet blijken, dat deze passagiers minstens drie achtereenvolgende dagen hier zijn geweest.

Aan den griffier van het kanton gerecht enz. op Aruba E. Irasquin is tot herstel van gezondheid een maand verlof verleend en de ambtenaar op wachtgeld F. de P. Croes is met diens betrekkingen tijd lijk belast.

Aan den kommies 2de klasse der belastingen alhier E. J. Rozendaal is tot herstel van gezondheid een maand verlof verleend.

Marktbericht van den Curaçaoschen Handelsbond.

Van 28 Jan. 1916.

AARDNOTEN (Pindas) per KG.........	——
ZOUT per vat van 130 K.G.........	f 0.80
DIVIDIVI-per K.G.....................	„ 0.06½
ORANJESCHILLEN per KG. 1st kw.	„ 0.40
id. per KG. 2e kw.	„ 0.30
HUIDEN per K.G.......................	„ 0.70
GEITENVELLEN per K.G..	„ 0.80
WOL per K.G..........................	, 0.10
SCHAPENVELLEN per stuk.........	„ 0.50
BEENDEREN per K.G..................	„ 0.02
RECINUS-ZAAD per K.G..............	„ 0.05
STROOHOEDEN (hippijapa).	
Kwaliteit No, 1..........per dozijn	„ 3,12½
„ „ 1 (gebleekt)„ „	„ 3.25
„ „ 2 „ „	„ 5.
„ „ 3 „	„ 6.12½
„ „ 3 „ „	„ 6.80
„ „ 4 „ „	„ 7
„ „ 5 „ „ OLA	„
„ „ 6 „ „	„ 8
„ „ 7 „ „	„ 9
„ „ 8 „ „ OLA	„ 7.20
„ „ 9 „ „	„ 12.50
„ „ 10 „ „ OLA	„
„ „ 11 „ „	„
„ „ 12 „ „ OLA	„
„ „ 13 „ „	„
„ „ 14 „ „ OLA	„
„ „ 15 „ „	„
„ 1 van 25 c.M. of minder f.	
STROOHOEDEN (latal):	
Kwaliteit per dozijn	f 1,12½

Posterijen.

Lijst van onafgehaalde en onbestelbaar bevonden brieven

George Davis, Julio Henriquez, Francisco Ramirez U. Virginia Suares, Rene Troconis, Asdrubal Urdaneta, Sara G. de Urdaneta, Velesita Vanetji.

Aangeteekende stukken: José Coben rebut, Correa Hermanos & Co., Ana Maria de Acevedo. Miguel Elias, Geoccmo Ferraro, Mario Rojas, Bela Szekula rebut.

Drukwerk: José J. Cabrera.

Ratten.

Gedurende de laatste 8 dagen werden in het fiscalaat aangebracht en door middel van petroleum verdelgd

12 ratten.

Postspaarbank.

Gedurende de maand November

Kantoren.		Ingelegd	Teruggehaald
Willemstad		f 2.571.17	f 6.449.02
2e district	Curaçao	66	10.
3e „	Curaçao	——	——
4e „	Curaçao	——	——
5e „	Curaçao	13.50	83
Oranjestad	Aruba	97	338.75
8e „	Aruba	10	——
Kralendijk	Bonaire	271.80	316.75
Rincon	Bonaire	——	11.50
Philipsburg StMartin		551.95	405.40
Oranjestad St Eust.		226.46	50.88
Bottom	Saba	72.50	50.
Windwardside	Saba	137.	——
Totaal		f 4,017.38	f 7664.80

Burgerlijke stand.

O. g ef van het aantal geboorten, sterfgev llen en huwelijken, welke hebben plaats gehad gedurende de maand Dec 1915.

	Geboorten. M. gesl.	Vr. gesl	in echt	b. echt	Overleden M. gesl.	Vr. gesl.	Aangegeven. Levenl.	Huwel
Aruba	6	9	10	5	3	6	1	5
Bonaire	4	7	9	2	2	1	1	1
St. Martin N.G.	2	1	2	1	2	3	0	1
St. Eustatius	2	4	3	3	1	4	0	0
Saba	2	6	3	5	1	1	1	1
Totaal:	16	27	27	16	9	15	3	8

Geboorten en sterfgevallen op Aruba van 1906 tot 1915

Onder de katholieken van de parochie van:

In het jaar	Playa	Sta. Cruz	Noord	Sabaneta
1915				
aantal zielen	2600	2900	2000	1700
geboren	66	56	54	37
gestorven	73	110	78	34
1914				
geboren	94	145	68	84
gestorven	54	91	53	46
1913				
geboren	78	140	69	78
gestorven	56	73	61	16
1912				
geboren	76	96	64	66
gestorven	82	80	42	49
in de 6 jaren te voren				
aantal zielen	2400	2800	1800	1300
maximum geboren	103	163	99	96
maximum gestorven	63	64	55	19
minimum geboren	77	88	64	49
minimum gestorven	41	26	19	18

Deze tabel levert een treurig beeld van den toestand op Aruba in het afgeloopen jaar. Vooral de beide parochies van *Santa Cruz* en de *Noord* hebben het meest van de armoede en ziekten te lijden gehad Het jaar 1912 was een ongekend slecht jaar geweest. Doch 1915 heeft dat jaar nog verre in miserie en ziekten en sterfgevallen overtroffen. Dat ook het geboortecijfer opvallend laag was, is een gevolg van de groote verzwakking en uitputting van het Arubiaansche volk, dat reeds vier achtereenvolgende jaren door misoogst is getroffen, anderdeels door het vertrek van een zeer groot getal mannen, die naar Venezuela en Colombia werk gingen zoeken.

Verloofd:

Hiltje A. Appel

en

Henri A. G. Kerstjens.

Curacao, Rotterdam. } 27—1—'16.

Buitenland.

De Duitsche Socialisten.

Volgens de *Leipz. Volkszeitung* is een scheuring ontstaan in de Duitsche socialistische partij. De sociaal-democratische afgevaardigde Haase heeft bij de bespreking van de vredesinterpellatie in den Rijksdag gezegd: „Ik verklaar," dat ik de opvattingen, die hier tot uiting zijn gekomen, geenszins deel.

Den volgenden dag deelde de *Vorwärts* mede, dat 31 sociaal-democratische afgevaardigden een verklaring in dien geest van de uiteenzetting van Haase hadden onderteekend.

De *Leipziger Volkszeitung* schrijft naar aanleiding hiervan: „Wij wenschen, dat deze verklaring de eerste stap is tot het zelfstandig optreden van de minderheid in den Rijksdag. Bij de nadere beraadslagingen zal deze minderheid voldoende gelegenheid hebben zich te uiten, o.a. bij de stemming over het nieuwe milliarden-crediet."

De verklaring, waarvan de tekst nog niet gepubliceerd is, werd door 33 afgevaardigden, waaronder Dr. Liebknecht, onderteekend.

Den volgenden dag werden in den Rijksdag eenige door Dr. Liebknecht gestelde vragen behandeld.

De eerste luidt: „Is de regeering, indien de andere oorlogvoerenden dat ook zijn, bereid op den grondslag van een afzien van annexaties toe te stemmen in onmiddellijke vredesonderhandelingen?

Minister Von Jagow antwoordt: „Met verwijzing naar de beraadslaging van 9 December, weiger ik de beantwoording van deze vraag."

Liebknecht vraagt dan ter aanvulling van zijn eerste vraag: „Welke houding zal de regeering aannemen tegenover tegemoetkomende voorstellen van onzijdige regeeringen?"

De voorzitter valt hier den spreker in de rede met de opmerking: „Dat is geen aanvulling, maar een geheel nieuwe vraag."

Liebknecht vraagt daarop, of de Regeering bereid is de officiëele bescheiden over het ontstaan van den wereldoorlog over te leggen en een parlementaire commissie van onderzoek in te stellen.

Minister Von Jagow antwoordt: „De officiëele bescheiden ter beoordeeling van het ontstaan van den oorlog en van de vraagstukken nopens de onzijdigheid zijn reeds openbaar gemaakt („zeer juist" van rechts). De regeering is voornemens ook voortaan over diplomatieke onderhandelingen bescheiden openbaar te maken voor zoover dat wenschelijk is ter openbare inlichting. De regeering is niet bereid het initiatief te nemen ter instelling van een parlementaire commissie van onderzoek. Onze tegenstanders treft de geheele verantwoordelijkheid.

Alzoo sprak Von Jagow.

Het eind was blijkbaar rumoerig.

De sociaal-democratische fractie kwam onmiddellijk na afloop der rijksdagzitting in vergadering bijeen om de kwestie te bespreken dat de minderheid der fractie in tegenstelling met de meerderheid tegen de aanvullingscredieten stemde, waardoor zij de partij-discipline schond.

De fractievergadering nam volgens de „Vorwärts" de volgende resolutie aan: De fractie ziet in de actie der minderheid een schending van de partij-discipline van de meest betreurenswaardige soort.

Het optreden vernietigt de eenheid der parlementaire actie in den moeilijken politieken toestand. Het is daarom ten strengste te veroordeelen. De fractie wijst alle verantwoordelijkheid van elke afzonderlijke actie en alle daaruit voortvloeiende politieke uitwerkingen van zich af.

Toen kwam aan de orde het suppletoir crediet van eventjes 10 milliard Mark. De staatssecretaris Helfferich hield daarbij een rede, waarin hij Duitschlands financiëele sterkte en Engelands zwakte betoogde.

Het Britsche wereldrijk is voor het grootste deel op de geldmacht van Engeland opgebouwd en wordt daardoor samengehouden. Engeland heeft zijn verbonden meest met geld gesloten en zijn oorlogen meest met geld gevoerd. Ook in dezen oorlog hoopte Engeland volgens deze methode te werken, maar onze dappere troepen hebben Engeland gedwongen, niet alleen geld, doch ook bloed op het spel te zetten. De vorming van een sterk leger heeft Engeland's oorlogskosten mateloos opgedreven en zijn financiën in een toestand gebracht die de Britsche staatslieden voortdurend uiterst ernstig noemen.

Als de Engelsche geldmacht wordt geschokt, dan wankelt het Britsche rijk.

Duitschland is ten aanzien van de oorlogskosten in een heel andere positie. Het kan er tegen, armer te worden; het blijft toch, wat het is. Wij hebben den dertigjarigen oorlog en de Napoleontische oorlogen doorstaan, wij werden uitgezogen, geplunderd, verslagen en verbrokkeld, maar steeds weer hebben wij ons met taaie vasthoudendheid opgericht en zijn weer samengegroeid. Als echter het Britsche rijk in brokken uiteenvalt, dan zal het in geen duizenden jaren weer opstaan.

HAVEN-NIEUWS
VAN 22 JAN. — 5 FEBR.

Schip	Kapitein	Aankomst	van	Vertrek	naar
Nickerie	N C v Baaren	24 Jan	La Guayra	25 Jan	Amsterdam
Philadelphia	G W Goodman	26 „	La Guayra	26 „	New-York
Merida	A Johanson	26 „	Maracaibo	26 „	Maracaibo
Zulia	S. S. Morris	29 „	New York	29 „	Maracaibo
Oranje Nassau	D Hansnoot	6 Febr	Amsterdam	7 Febr	New York
Merida	A Johanson	30 „	Maracaibo	31 „	La Guayra
Merida	A Johanson	2 Febr.	La Guayra	3 Febr,	Maracabo
Zulia	S S Morris	3 „	Maracaibo	3 „	New York
Caracas	H Hichborn	3 „	New-York	3 „	La Guayra

Schooners	Aankomst	van	Schooners	Vertrek	naar
Juan Luis H	23 Jan	Aruba	*Perla de Ozama*	22 Jan	Sto Domingo
Nib H	23 „	Bonaire	*Clicia V*	22 „	Maracaibo
Refugio H	24 „	Aruba	*Meteor H*	22 „	Maracaibo
M Leoncita H	24 „	Aruba	*Ana Luisa H*	22 „	Sto Domingo
Gaviota	25 „	VeladeCoro	*Juan Luis H*	24 „	Aruba
Arilninta	25 „	Rio Hacha	*Refugio H*	25 „	Aruba
Gloria V	26 „	Maracaibo	*Diana V*	25 „	Pto Cabello
Rita Otilia V	27 „	VeladeCoro	*Estelle H*	27 „	IslBarlov
Sirena H	27 „	Maracaibo	*Altagracia D*	30 „	Sto Domingo
Themis H	27 „	Barahona	*Nib H*	25 „	Bonaire
			M Leoncita	26 „	Sta Marta
			Electra	26 „	Maracaibo
			Carlota	26 „	Maracaibo

Vandaag of morgen wordt 't Engelsch S. S. **COLONIAL** hier verwacht van Liverpool

1 of 2 Februari verwacht men hier 't Italiaansch S. S. **EUROPA** van Génua.

Stemmen over den Vrede.

In verband met de rede van den Duitschen Rijkskanselier schrijft de Fransche pers vol spot.

Zij merken op, dat hij zegt, iedere gedachte aan vrede van zich te wijzen, doch innerlijk naar den vrede verlangt. Alles is afgespeeld volgens een vooraf bepaald program: men wilde door die rede het wijkende vertrouwen van het volk weer opwekken. „Wij willen vrede en brood", riepen acht dagen geleden tienduizend betoogers voor het kasteel van den Keizer en voor het gebouw van den Rijksdag. Thans zegt de Rijkskanselier, dat hij de vredesvoorstellen afwacht! Doch de geallieerden zullen den oorlog voortzetten tot het einddoel is bereikt.

In antwoord op de bewering van Scheidemann, „dat geheel Frankrijk den vrede wenscht", verklaart de geheele Fransche pers, dat het haar niet bekend is, dat in Frankrijk ooit de kleinste vergadering ten gunste van den vrede is gehouden, die, zooals men weet, in Duitschland hebben plaats gehad. Trouwens, alleen de lezing van de rede van den Rijkskanselier is voldoende, om iedereen wensch naar een vredesbetooging weg te nemen.

„Geen vrede, maar een zwaard", is de titel van het hoofdartikel, dat de *Morning Post* wijdt aan de rede van den Duitschen Rijkskanselier. „Waren wij verslagen, dan zouden wij het niet noodig hebben, ons dit door Duitschland te laten vertellen: wij zouden het weten. Duitschland heeft een groot grondgebied veroverd, niettemin spreekt het over de verdediging van huis en haard; het is een aanrander en toch spreekt en droomt het over vrede. Ondanks al onze verliezen en rampen is Engeland meer dan ooit besloten den oorlog tot een bevredigend einde voort te zetten."

Maar er gaan in Engeland toch ook stemmen voor den vrede op.

Zoo zegt de *Economist*.

„Indien door geschikte en succesvolle onderhandelingen, niet gehinderd door een parlementaire contrôle, maar geholpen door een vrije rationeele discussie, een algemeene, eerlijke regeling tot stand kan komen, vóór een totaal bankroet neerdaalt op het vasteland van Europa, zal de natie reden hebben dankbaar te zijn."

Eén maand eerder vrede, en £ 400 millioen kunnen beschikbaar zijn om de verwoeste streken in Europa en Azie te herstellen.

Het blad uit ook nog de meening, dat reeds de financiëele uitputting van de mogendheden een waarborg is tegen het binnen eenige jaren opnieuw uitbreken van vijandelijkheden.

De nationale Raad van Fransche vrouwen heeft een motie *tegen* den vrede aangenomen. Zij willen eerst de groote overwinning.

De correspondent van de *Daily Mail* te Rotterdam, de heer James Dunn, schrijft in een artikel in zijn blad, dat sinds den oorlog uitbrak, er nog geen oogenblik is geweest, waarop de vrede verder af leek, dan thans het geval is. Alle vredespraat is slechts te vergelijken met een zacht gemurmel in een razenden storm. Stellig bestaat er een groote meerderheid bij de Duitschers, die den vrede verlangen, maar dan alleen een vrede, die hun voordeelig is.

Dat is zoo op te vatten, dat zij geneigd zijn, om vrede toe te staan op de door hen gestelde voorwaarden, maar niet om een vrede aan te nemen, op voorwaarden die de geallieerden verleenen. Laten de Engelschen toch bedenken, dat minstens 99 % van het Duitsche volk denkt, dat het den oorlog winnen zal en dat het overige ééne percent denkt, dat de oorlog reeds gewonnen is. Wanneer men een Duitscher zegt, dat vóór over vrede gesproken zal worden, in de eerste plaats België zal moeten worden ontruimd, vervolgens Servië onafhankelijk zal moeten zijn en de Duitsche marine voorgoed onschadelijk zal moeten worden gemaakt, dan haalt hij slechts verontwaardigd zijn schouders op. Indien hij over vrede praat, is het altijd zeker, dat hij daarbij zal eischen, dat het grootste deel van de Engelsche kolonies aan Duitschland zal komen en dat Duitschland de overheerschende macht zal worden in Centraal Europa. Geen oorlog wordt ten einde gebracht zonder een beslissenden slag en nog steeds is in dezen oorlog van een beslissenden slag geen sprake geweest. De strijdende partijen hebben elkander wel flinke duwen gegeven, maar van een knock-out kan geen sprake zijn. Het Duitsche leger is nog steeds een formidabele, militaire machine, maar het genadeloos opofferen van Duitsche manschappen heeft tengevolge gehad, dat er zeer zwakke schakels zijn in dezen ijzeren ketting. Hollanders, zoowel als Duitschers, te Rotterdam, zeggen ronduit, dat de onvermijdelijke groote slag binnenkort op het Westelijke oorlogsfront zal plaats hebben, en dat de Duitschers het eerst tot een offensief zullen overgaan. Duitschland kan niet langer toelaten, dat steeds meer levens worden opgeofferd in een nutteloozen loopgravenoorlog. terwijl de Engelsche troepenmachten dag in dag uit versterkt worden, zoowel wat manschappen betreft als munitie. Alles te samen genomen is mijn opinie, dat, terwijl de geallieerden hun aanvallen eventueel zullen uitstellen tot het voorjaar van het volgend jaar, de Duitschers onmiddellijk hun slag zullen trachten te slaan, wanneer harde vorst de grond begaanbaar heeft gemaakt voor infanterie en artillerie.

Indien dit juist zou blijken, dan zou de groote slag zeer waarschijnlijk omstreeks Nieuwjaar plaats hebben. Zonder den minsten twijfel zal de artillerie dezen geweldigen strijd beslissen. Meer kanonnen dan ooit zullen in het vuur worden gebracht, een vuur, dat niet minuten of uren zal duren, maar dagen, ja zelfs weken, zonder één enkel oponthoud. De Duitschers zijn in den laatsten tijd bezig, het Westelijk front geweldig te versterken. De Belgische bevolking wordt weggevoerd en nieuwe sporen aangelegd. Zij beweren over nieuwe kanonnen te beschikken, die zwaarder zijn en minstens even snel als de beroemde Fransche 75-ers.

„*Homo*", de bekende medewerker van de *Humanité*, heeft van een Duitscher, die in een van de hoofdsteden van Duitschland woont, een brief ontvangen, die in het geheim over de Zwitsersche grens is gebracht.

Na vijftien maanden van oorlog, wordt de inwendige toestand hier dagelijks onverdraaglijker, zegt de schrijver. De censuur is strenger dan ooit, de orders welke aan de nieuwsbladen zijn gegeven laten nauwelijks eenige vrijheid over aan hen, die ernstige critiek wenschen te oefenen. Ik ken eenige journalisten van beteekenis, die openlijk verklaren, dat zij tegen hun overtuiging schrijven. Ik ken er anderen, die zwijgen en woedend zijn over hun eigen onmacht. Gij kunt en van overtuigd zijn, dat de algemeene atmosfeer in geenen deele in harmonie is met hetgeen in de pers wordt verklaard.

De regeering waagt het niet de campagne in een deel van de pers ten gunste van een redelijken vrede te beletten en misschien moedigt zij deze beweging zelfs aan. Er wordt in welingelichte kringen gezegd, dat, als de keizer eens te Constantinopel zal zijn, hij algemeene voorstellen voor den vrede zal doen. Dit is echter volgens mijn meening niets dan bluf om de massa rustig te houden. Inderdaad meen ik te weten, dat de generale staf een nieuwe campagne in het voorjaar voorbereidt met koortsachtige inspanning.

Deze schrijver meent echter, dat die slag naar 't Oosten gericht zal wezen.

Het Lagerhuislid Hodge, leider der arbeiderspartij, verklaarde in den loop eener te Birmingham gehouden redevoering: „Een voorbarige en onvolledige vrede zou bijna even rampspoedig zijn als de oorlog zelf. Het is beter, den militairen dienstplicht te baat te nemen dan onze vrijheden in gevaar te brengen."

In het verslag van de debatten in de Hongaarsche Kamer, gepubliceerd door het *Neues Wiener Journal* vindt men de volgende passage: De afgevaardigde Giesswein verklaart:

„Wij moeten niet om vrede smeeken, maar wij moeten inzien, dat verder bloedvergieten onnut is; wij moeten eenvoudig aan onze vijanden de kans geven een eind aan den oorlog te maken. De Polen moeten hun volle vrijheid terugkrijgen, evenals alle volken."

De afgevaardigde Jurisa riep een man op, die den moed zou hebben om aan den vijand vredesvoorstellen te doen; „het zou ons heel wat opofferingen waard zijn, als de vrede nu dadelijk kon worden gesloten", zeide hij.

De „*New-York Times*," de zinspeling van Helfferich op de ineenstorting van het Duitsche rijk besprekend zegt: de mogendheden der entente zijn veel rijker dan Duitschland, en kunnen het twee derde van den financiëelen oorlogslast veel gemakkelijker dragen dan Duitschland haar een derde.

Het blad voegt er aan toe: het is alles bij elkaar genomen niet de financiëele vraag, die beslist. De actie van Duitschland zal dit land niet in staat stellen de vrijheid der zeeën te herstellen. Indien Duitschland wederom wenscht de zeeën te bevaren, moet het de toestemming van Engeland koopen door vredesvoorwaarden, of door schadevergoedingen of concessies

Indien het Duitsche volk beseft wat dit beteekent en weet, waarvoor Duitschland strijdt, dan zal het hoe langer hoe meer inzien, dat de toekomst somber is.

In de Amerikaansche pers wordt de volgende verklaring gepubliceerd, die waarschijnlijk als het antwoord op de Duitsche vredesvoorwaarden, hier openbaar gemaakt, te beschouwen valt: „Een voornaam punt van de vredesvoorwaarden der verbondenen is, dat de Duitsche handelsvloot er onder geen enkele voorwaarde op rekenen kan, weer op de hooge zeeën te verschijnen, voor volledige schadeloosstelling is betaald. De verbondenen hebben de macht dit te doen, en zijn van plan hiervan ten volle gebruik te maken."

De Presidentsverkiezing in Amerika.

De Amerikaansche pers begint zich reeds bezig te houden met de presidentsverkiezing, die het volgende jaar gehouden zal worden.

De invloed van de Duitsch-Amerikanen is daarbij zeer goed merkbaar. Zij hebben verschillende wenschen geformuleerd. Vooral Richard Barthold het republiekeinsche congreslid voor St. Louis, en Duitscher van geboorte, heeft in dit opzicht van zich doen spreken. Hij werd daarbij door andere Duitsch-Amerikanen gesteund.

Barthold was, naar de correspondent van de „Tribune" te Washington mededeelt een der eersten, die zijn steun gaf aan den vredestocht, van Henry Ford. Zijn pogingen echter stuitten op verzet. O.a heeft ex-president Taft reeds gezegd, dat, zoo Amerika door Engeland materieele schade heeft geleden, Duitschland jegens Amerika de rechten der menschelijkheid heeft geschonden. Dit zijn slechts kleine aanwijzingen van den invloed, dien de oorlog bij de verkiezingen zal hebben.

Roosevelt zal waarschijnlijk wederom de candidaat zijn van de progressieve partij. George Perkins, tracht blijkbaar ook de republikeinsche partij van Roosevelt te winnen en wijst erop, dat, zoo de republikeinen, Roosevelt eveneens candidaat stellen, de twee partijen weer kunnen samensmelten. Na Roosevelt heeft men de beste kansen voor het candidaatschap der republikeinsche partij aan rechter Hughes, vroeger Gouverneur van New-York, ofschoon deze tot dusver herhaaldelijk heeft verzekerd, dan hij niet zal uitkomen. Anderen, onder wie Taft, beschouwen senator Elhu Root, vroeger minister van buitenlandsche zaken, als den meest geschikten man. Root heeft echter geen steun van de aanhangers van Roosevelt.

Wat de democratische partij aangaat, heeft president Wilson met vele moeilijkheden te kampen om zijn tegenwoordige politiek door te voeren en tevens een presidentiëele campagne te voeren. Vele democraten staan p.l. vijandig tegenover zijn programma voor uitbreiding van Amerika's leger en vloot. Vele Duitsch-Amerikaansche vereenigingen hebben reeds moties tegen Wilson aangenomen. Volgens ervaren politici zal Wilson's politiek voor iedere stem, die zij voor hem wint, twee andere stemmen brengen aan de republikeinen, waardoor de kansen van deze stijgen. Daarbij komt, dat de afval van Bryan de tweespalt onder de democraten heeft vergroot en ofschoon Bryan niet in staat zal zijn een verkiezingscampagne te winnen, kan hij het een anderen democraat toch wel moeilijk maken, de overwinning te behalen.

MEXICO.

De Kerkvervolging.

Over het revolutionaire bedrijf van de handlangers der vrijmetselarij, welke het schijnen toe te leggen op een algeheele verdelging van het Katholicisme, geven wij hier nog eenige bijzonderheden:

Ontelbaar zijn de gevallen van kerksluiting en verdrijving der priesters, die gedwongen worden naar Vera Cruz of de Vereenigde Staten uit te wijken, terwijl de kerkgebouwen worden ingericht tot balzalen, kazernes of stallen.

Den 18en Augustus van het vorig jaar trok generaal Carranza als overwinnaar Mexico binnen en al aanstonds kwamen zijn „reformatorische" bedoelingen aan den dag. Op de kerkelijke goederen werd van regeeringswege beslag gelegd, de kerkgebouwen werden onder beheer gesteld van een paar „nationale" geestelijken, het leekenonderwijs, d.i. de godsdienstlooze school werd ingevoerd. Ongeveer 70 van de beste kerken der stad werden in bezit genomen, de rechtmatige eigenaars verdreven zonder dat hun werd toegestaan iets mede te nemen. Onder bedreiging van plundering der kerken en vermoording der priesters werd de vicaris-generaal gedwongen, het bestuur van het aartsbisdom aan een zekeren dr. Paredos over te geven.

Te Pueblo werden de Katholieke universiteit, het aartsbisschoppelijk paleis en verschillende colleges in kazernes veranderd.

In Durango werden de kerken geplunderd en onteerd, de oude en zieke aartsbisschop gedwongen een voetreis te maken van meerdere dagen en ten slotte in een vochtigen kerker opgesloten.

En zoo ging het geheel Mexico door.

Beter echter dan door een opsomming van deze droeve feiten wordt de toestand getypeerd door het volgende decreet, dat in Tolaca werd uitgevaardigd en daar nog van kracht is, en dat de voorwaarden opsomt, waaronder de Katholieke eeredienst in Mexico wordt toegestaan:

1. het prediken is verboden, omdat daardoor het volk tot fanatisme wordt opgehitst;

2 vasten en boete zijn verboden;

3. alle soort stipendia, b.v. voor het doopen of huwelijk-inzegenen, zoowel als alle andere aalmoezen aan de geestelijken of de Katholieke Kerk zijn verboden.

4 Missen voor overledenen zijn volstrekt verboden.

5. des Zondags zijn slechts twee Missen geoorloofd, maar het is verboden de klokken te luiden om het volk te verzamelen:

6. de biecht is ten strengste verboden, zoowel binnen als buiten de kerken, en iedere priester die zich er toe leent om biecht te hooren, zal worden onthoofd; de kerken mogen alleen Zondagsmorgens open zijn;

7. alleen een door de regeering erkende priester mag in Tolcula op Zondag de Mis lezen; deze mag ook niet bij de kerk, maar alleen in een privé woning gehuisvest zijn;

8 deze priester heeft zich te kleeden als ieder ander burger;

9. het is allen verboden, iemand die priester is, te groeten;

10. met uitzondering van de eene Mis, welke des Zondags is toegestaan, zijn alle andere ceremoniën, zooals doopen, begraven enz. verboden. De door de regeering erkende priester moet zich schriftelijk verbinden, ten aanzien van alle kerkelijke aangelegenheden de burgerlijke autoriteiten te gehoorzamen.

En tegenover deze feiten durft generaal Carranza in de *New-York Sun* nog beweren, dat de constitutioneele regeering nooit den Katholieken godsdienst of zijn dienaren heeft vervolgd!